

Çankırı Kentsel Sit Alanının Bitki Varlığı Açısından Değerlendirilmesi

N. Kuter¹

E.Erdoğan²

¹Çankırı Karatekin Üniversitesi Orman Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü, Çankırı

²Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü, Ankara

Çankırı kentsel sit alanı bitki varlığının saptanması amacı ile yapılan bu araştırmada; alan içerisinde 232 adet avlu, bahçe ve 71 adet boş alan belirlenmiştir. Bu alanlarda yer alan ve yol ağacı olarak kullanılan 40 adet bitki türü tespit edilmiş, toplam bitki sayısı ise 682 adet olarak belirlenmiştir. Elde edilen veriler doğrultusunda, mevcut bitki türlerinin tarihi dokuyla bir bütün olarak düşünülmesi ve korunması gerekliliği vurgulanmış ve bitkisel peyzaj tasarım çalışmalarında kullanılabilir öneri bitki türlerine yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Tarihi çevreler, peyzaj mimarlığı, bitki materyali, kentsel tasarım

The Evaluation of Cankırı Urban Site in the Frame of Plant Material

In this study, 232 atriums and gardens in total, and 71 open spaces were determined in order to reveal out the plant types of Çankırı's urban site. At these locations, 40 plant species, used as street tree, were identified and the total number of plants was found as 682. By means of acquired data, it was emphasized that the available plant types should be considered and conserved as a whole within historic structure, and the plant types that can be used in plantal landscape design works were mentioned.

Keywords: Historical places, landscape architecture, plant material, urban design

Giriş

Endüstrileşme ve hızlı kentleşmenin görüldüğü büyük kentlerin çoğunda, nüfus artışına paralel olarak artan yapı yoğunluğu ve plansız gelişmeler, kentlerin kırsal alanlarla olan ilişkilerinin kopmasına, kentte yer alan mevcut açık ve yeşil alanların hızla tüketilmesine neden olmaktadır. Dolayısıyla, kentlerde insanları doğaya yaklaştıracak, onlara enerji ve canlılık verecek, özellikle rekreasyonel aktivitelere olanak sağlayacak nitelikte açık ve yeşil alanlara büyük gereksinim duyulmaktadır. Çünkü kentsel yeşil alanlar kent ekolojisi için önemli bir yer tutmasının yanı sıra insanların bir araya gelerek rekreasyonel etkinlikte bulunmasına, dinlenmesine olanak sağlayan, sosyal ilişkilerin kurulması, sürdürülmesi ve toplumsal ilişkilerin geliştirilmesinde büyük öneme sahip alanlardır.

Tarihi çevrelerin korunması bilincinde olan ülkelerde genel olarak, açık ve yeşil alanlar, tarihi çevre içinde iki ayrı işleve sahiptirler. Birincisi; tarihi eserlerin özelliklerini taşıdıkları evrelere paralel olarak, çevrelerindeki yeşil alanların da tarihi biçimlerinin belirtilmesi; ikincisi ise, belirli bir tarihi eserin daha iyi değerlendirilebilmesi için çevresinin yeşil alan olarak düzenlenmesidir. Her türlü taşınmaz eski eser çevresi, döneminin

dış mekan düzeninin izlerini taşımasa da, aktif veya korumayla değerlendirilirken yeşil mekanıyla birlikte düşünülmesi gerekmektedir. Yeşil alanlar doğaya duyulan özlemde değil, gerek tarihi çevrenin bir elemanı olarak gerekse tamamlayıcısı olarak bu eserlerin değerlendirilmesi ve gelecek nesillere iletilmesinde büyük önem taşımaktadırlar (Yazgan ve Erdoğan, 1992). Açık ve yeşil alanların en önemli elemanları ise bitkisel materyaldir.

Özellikle estetik ve fonksiyonel mekanların oluşturulmasında bitkilerin rolü büyük olmakta ve peyzaj tasarımında kullanılan taş, duvar, yapı gibi sert zemin ve malzemelerin yumuşatılmasında önemli yer almaktadırlar. Bitkiler, yapısal anlamda kullanılan sert malzemeler ile doğal çevre arasında denge sağlayarak, onları doğa ile entegre edip insana yakın duruma getirmektedir. Bitkiler, bu özelliklerini ancak belli bir zaman sürecinde gerçekleştirmekte ve peyzaja dördüncü boyut olan zamanı kazandırmaktadır. Bitkiler kompozisyon olarak kullanıldıklarında onları bazı tasarım ilkeleri etkilemektedir. Bitkilerin yan yana gelişlerinden kullanım amaçlarına kadar birçok kompozisyonda bu ilkeler rol

oyunmaktadır. Bitkiler tasarımcıya boyut, biçim, doku, renk, hareket, ışık ve gölge etkileri yönünden çok çeşitli seçenekler sunmaktadırlar (Eroğlu ve Ark., 2005).

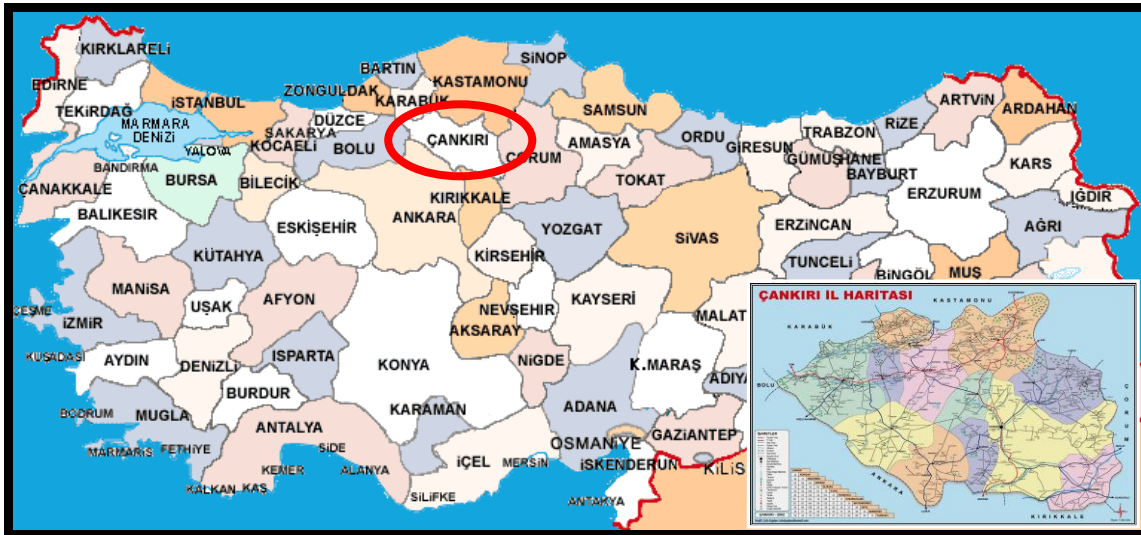
Çankırı kentsel sit alanı bitki varlığının saptanması amacı ile yapılan bu çalışmada; Çankırı kentsel sit alanında gerçekleştirilen alan etüt-analiz çalışmaları sonucunda elde edilen bulgular doğrultusunda sit alanında yer alan mevcut bitki türlerinin tarihi dokuyla bir bütün olarak düşünülmesi ve korunması gerekliliği vurgulanmış ve bitkisel peyzaj tasarım çalışmalarında kullanılabilir öneri bitki türlerine yer verilmiştir.

Materyal ve Yöntem

Bu araştırmanın ana materyalini Çankırı kentsel sit alanı ve bu alana ilişkin 1/1000 ölçekli Çankırı İli halihazır haritaları oluşturmaktadır. Araştırma alanında yapılan alan etüt-analiz çalışmaları sonucunda avlu, bahçe, boş alan ve yol kenarlarında bulunan mevcut bitki türleri saptanmıştır. Bitkiler, yerinde incelemeler ve literatür taramaları ile teşhis edilmiştir. Elde edilen verilerin sorgulama ve değerlendirmelerinin yapılmasında Coğrafi Bilgi Sistemleri (CBS)'nden yararlanılmış, sorgulamaya hazır hale getirilen veriler değerlendirilerek araştırma alanına yönelik öneriler geliştirilmiştir.

Bulgular ve Tartışma

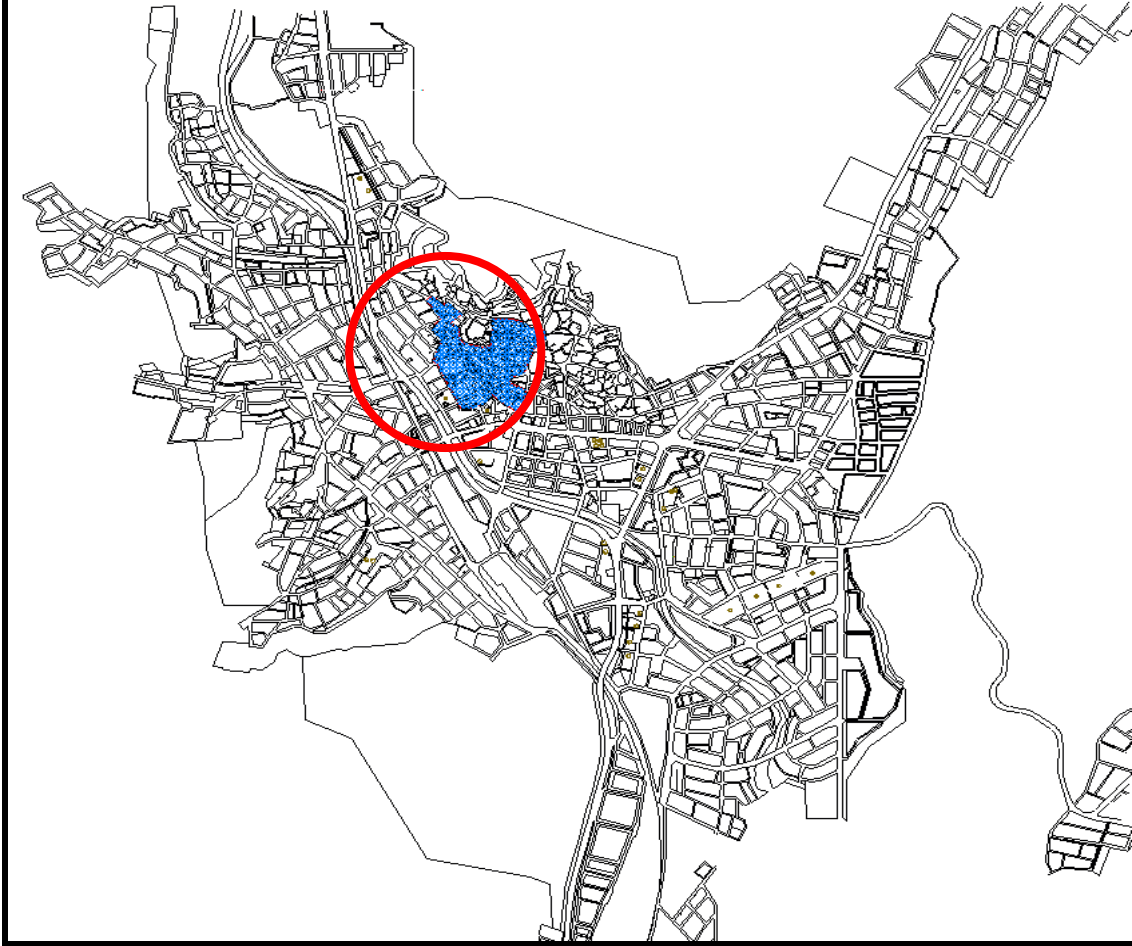
40-41° Kuzey paralelleri ile 32-34° Doğu meridyenleri arasında bulunan ve yüzölçümü 7.490 km² olan Çankırı, İç Anadolu Bölgesi'nin kısmen Karadeniz Bölgesi'ne geçişinde yer alan bir yerleşim merkezidir. Doğuda Çorum, batıda Bolu, kuzeybatıda Karabük, kuzeyde Kastamonu, güneyde Ankara ve Kırıkkale illeri ile komşudur (Anonim, 2008) (Şekil 1). 2008 tarihi itibariyle açıklanan adrese dayalı nüfus kayıt sistemi sonuçlarına göre toplam nüfusu 176.093 olan Çankırı İli; 11 ilçeye, 367 köye ve 19 kasabaya (belediye) sahiptir (Anonim, 2009). Karadeniz iklim kuşağından Orta Anadolu iklim kuşağına geçiş şeridi üzerinde yer alan Çankırı'da kuzeyden güneye doğru inildikçe bitki örtüsünde azalma görülmektedir. Çankırı'nın genel bitki örtüsü kapsamında karaçam (*Pinus nigra*), sarıçam (*Pinus sylvestris*), Uludağ göknarı (*Abies bornmülleriana*), ladin (*Picea sp.*), meşe (*Quercus sp.*), adi gürgen (*Carpinus betulus*), kavak (*Populus sp.*), ardıç (*Juniperus sp.*), böğürtlen (*Rubus fruticosus*), kızılıçık (*Cornus sp.*), eğrelti (*Pteridium aglenienum*), ısırgan (*Urtica uranus*), sütleşen (*Eupherbia sp.*) ve çayyrotları (*Grenemica sp.*) gibi bitkiler bulunmaktadır. Ayrıca hububat, yemlik ve yemeklik baklagiller ile deve dikenini, yumak, ayrık otu gibi bitki türleri de bulunmaktadır (Anonim, 1998).

Şekil 1. Çankırı Kenti, konumu (Anonim., 2010a; Anonim., 2010b)
Figure 1. Location of Çankırı (Anonymous.,2010a; Anonymous.,2010b)

Çankırı kentinin ilk yerleşimi, Tatlı Çay Vadisi ile Acı Çay Vadisi'nin birleştiği yerde, vadi içinde kurulmuştur. Yerleşmenin kuzey ucunda eğim çok dikleşmekte (%30) ve yaklaşık 100 m. sonra düzleşen alanda tarihi kale yer almaktadır. Yerleşmenin doğusundaki eğimli ve engebeli alanlar ise mezarlık olarak kullanılmaktadır. Şekil 2'de görülen kentsel sit alanı Tatlı Çayın

Kuzeybatısında yer almaktadır. Kentsel sit alanı, kent içinde çok merkezli bir konumda bulunmasından dolayı hem yaya hem de araç trafiği için ulaşılabilirliği çok yüksek bir alandır. Kentsel sit alanı içinde Alibey, Mimar Sinan ve Tabakhane mahallelerinin büyük bir bölümü ile Cumhuriyet ve Karataş mahallelerinin küçük birer parçası bulunmaktadır.

Şekil 2. Çankırı kentsel sit alanının kent içindeki konumu (Kuter, 2007)
Figure 2. Location of Çankırı's urban site (Kuter, 2007)

Kentsel sit alanı, bütünüyle doğal eğime uyumlu, organik bir yol dokusu içinde, belirgin bir geometrik düzene sahip olmayan küçük yapı adaları biçiminde, zamanla bölünerek küçük parseller (ortalama 122 m²) içinde yerleşen ve genelde 1-2 katlı konutlardan oluşmaktadır. Genellikle 18. ve 19. yüzyıllara ait oldukları bilinen Çankırı konutlarında yapı malzemesi olarak taş, ahşap, kerpiç, alçı ve kiremit kullanılmıştır. Yapıların temelden su basman seviyesine kadar olan kısımda (zeminden 50-100 cm.) taş, üst kısımlarında ise yörede **veydene** de denilen ahşap çatki arası kerpiç dolgu veya

bağdadi tekniğinin uygulanarak inşa edildikleri görülmektedir. Duvar yüzeyleri alçı ve toprak kireç karışımı bir sıva ile sıvanmıştır. Evlerin çatılarında, köşk oda (cihannüma) ve açık dış sofanın uç kısmında yer alan mekanın üzerinde örtü malzemesi olarak alaturka kiremit kullanılmıştır.

Orta sofalı, karniyarık ve dış sofalı plan şemalarından bir veya bir kaçının birlikte uygulandığı yapılarda birinci kattaki sofalar sokağa veya avluya çıkma yapmaktadırlar. Bazı yapılarda sofanın iki yanında yer alan odaların çıkma şeklinde planlandığı da görülmektedir.

Avlu duvarlarında ise taş ve kerpiç malzeme kullanılmıştır. Kerpiç malzemenin erimesini önlemek amacıyla üzeri alaturka kiremitle örtülen avlu duvarları, mahremiyeti sağlaması bakımından yüksek tutulmuştur. Zemini taş kaplama veya toprak olan bu avlulara çift kanatlı kapılardan girilmektedir. Kapı tokmakları yerli ustalar tarafından yapılmış olup, ev sahibinin mesleğine göre farklı özellikler taşımaktadır. Ayrıca kapıların arkasında, kapının açılmasıyla çalarak ev sahibini haberdar etmesi amacıyla yapılmış küçük çanlar bulunmaktadır. Hayat özelliği de gösteren avluda ocaklar yer almaktadır. Avlunun en önemli özelliği, avlunun veya parselin sınırını oluşturacak biçimde yapının birinci katındaki açık veya kapalı dış sofadan ulaşılan, aynı zamanda avludaki ahşap bir merdivenle de çıkılabilen ve yöresel adı “**yazlık**” veya “**köşk oda**” olan mekandır. Çünkü zeminden ahşap kolonlarla taşınan ve bağdadi tekniği ile yapılan bu odaların bir cephesi sokağa, diğer cephesi ise avluya bakmakta ve avluya ayrı bir zenginlik katmaktadır. Açık dış sofanın uç kısmında yer alan mekanın üzeri alaturka kiremitle örtülmüştür. Her evin avlusunda bitkisel materyalin olduğu ve çeşitlilik gösterdiği, özellikle; *Cydonia vulgaris* Pers. - Ayva, *Malus communis* L. - Elma, *Morus alba* L. - Ak dut, *Prunus armeniaca* L. - Kayısı, *Prunus avium* L. - Kiraz, *Prunus domestica* L. - Erik, *Prunus cerasus* L. - Vişne, *Prunus persica* (L) Batsch - Şeftali ve *Pyrus communis* L. - Armut gibi meyva ağaçları ile *Vitis vinifera* L. - Asma'nın yer aldığı gözlenmiştir. Araştırma kapsamında yapılan alan etüt-analiz çalışmaları sonucunda avlu, bahçe, boş alan ve yol kenarlarında bulunan mevcut bitki türleri saptanmıştır (Çizelge 1). Yerlerinde tespit edilen mevcut bitki materyali bilgisayar ortamına aktarılarak Şekil 3'de görülen ve çalışma alanının sınırını, yolları, avlu, bahçeleri, geniş yapraklı bitki türlerini ve iğne yapraklı bitki türlerini gösteren pafta elde edilmiştir.

Sonuç ve Öneriler

Kentsel dış mekânların biçimlenmesinde mekânı oluşturan ve belirleyen öğeler olarak bitkisel materyalin kullanımı büyük önem taşımaktadır. Bu nedenle özellikle tarihi kent merkezlerinde küçük bahçe mekanlarından kent içindeki yol kavşaklarına, meydanlara kadar, kentin farklı ölçek ve kullanım alanlarında bitkilerin estetik, fonksiyonel ve ekolojik

özellikleri dikkate alınarak yapılan çevre düzenleme ve yenileme projeleri ile bu çalışmaların tarihi kent merkezlerinin özgün niteliklerine uygun olarak gerçekleştirilmesi konusuna önem verilmesi gerekmektedir.

Araştırma alanı içinde 71 adet işlevsiz ve boş alan, geleneksel doku içerisinde niteliğini yitiren sokaklar geleneksel kent dokusunu estetik açıdan olumsuz yönde etkilemektedir. Bu alanların kentsel dokuya biçim, form, malzeme, doku özellikleri ile uygun yapılar ile değerlendirilmesi, yol kaplamalarının geleneksel yapıya uygun olarak değiştirilmesi ve etkin yeşil alanlar olarak işlevlendirilmeleri gerekmektedir. Bu kapsamda; Çankırı kentsel sit alanında bulunan tarihi yapılar ile açık ve yeşil alanlar arasında ilişki kurularak planlanması gereken dinlenme alanı, çocuk parkı, meydan düzenlemesi, yol ağaçlandırması ve otoparklarda kullanılacak öneri bitki türleri saptanmış, bitki türlerinin seçiminde tarihi çevreye zarar vermemesi koşulu ile Çankırı kenti park-bahçelerinde kullanılan ve Çankırı kentinin iklim, toprak, arazi koşullarında sağlıklı gelişme gösteren bitki türleri de göz önünde bulundurulmuştur. Bu kapsamda önerilen bitki türleri;

• İğne Yapraklı Ağaç Türleri

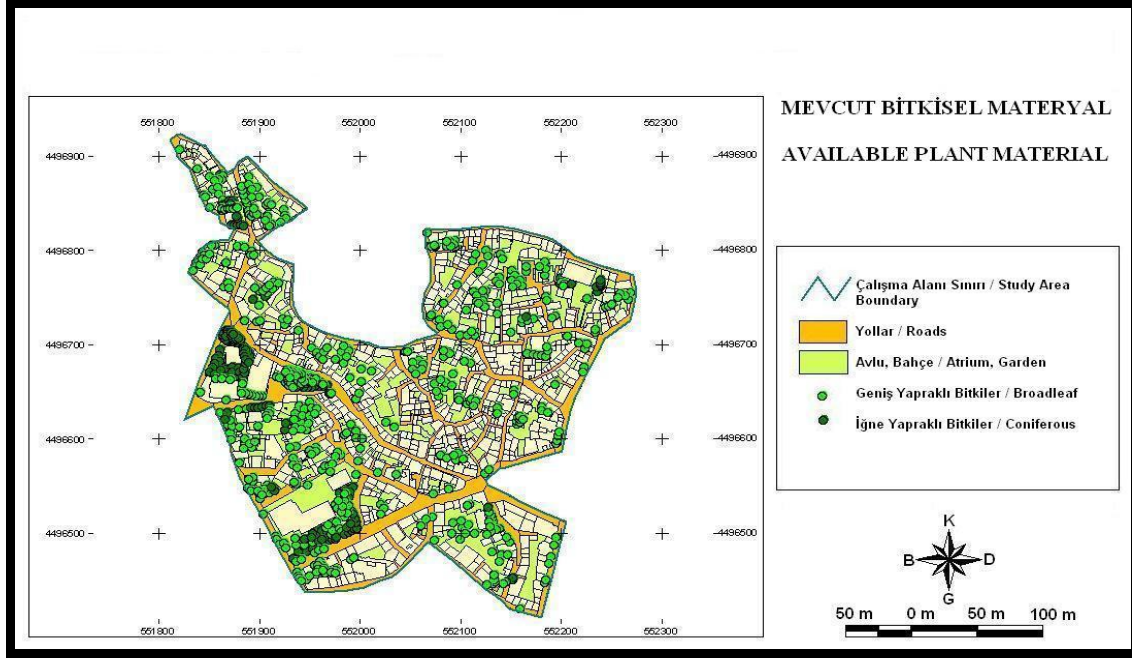
Cedrus atlantica Manetti. (Atlas Sediri)
Cedrus libani A. Rich. (Toros Sediri)
Cupressus arizonica L. (Mavi Servi)
Cupressus sempervirens L. var. *pyramidalis* Nym. (Piramit Servi)
Picea pungens Engelm. (Mavi Ladin)
Pinus nigra Arn. subsp. *pallasiana* (Anadolu Karaçamı)
Pinus sylvestris L. (Sarıçam)
Platycladus orientalis L. (Doğu Mazısı)
Taxus baccata L. (Adi Porsuk)

• Geniş Yapraklı Ağaç Türleri

Acer negundo L. (Dişbudak Yapraklı Akçaağaç)
Aesculus hippocastanum L. (Beyaz Çiçekli At Kestanesi)
Amygdalus communis L. (Badem)
Carpinus orientalis Mill. (Doğu Gürgeni)
Catalpa bignonioides Walt. (Büyük Yapraklı Katalpa)
Crataegus monogyna Jacq. (Alıç)
Elaeagnus angustifolia L. (Kuş İğdesi, Adi İğde)
Ficus carica L. (İncir)

Çizelge 1. Araştırma alanında bulunan mevcut bitki türleri (Kuter, 2007)
Table 1. Available plant species in the study area (Kuter, 2007)

Latince Adı	Türkçe Adı	Adet
<i>Acer negundo</i> L.	Dişbudak Yapraklı Akçaağaç	40
<i>Aesculus hippocastanum</i> L.	Beyaz Çiçekli At Kestanesi	1
<i>Ailanthus altissima</i> (Mill.) Swingle	Kokar Ağaç - Cennet Ağacı	32
<i>Amygdalus communis</i> L.	Badem	2
<i>Buxus sempervirens</i> L.	Adi Şimşir	7
<i>Cedrus libani</i> A. Rich.	Toros Sediri	33
<i>Cercis siliquastrum</i> L.	Erguvan	1
<i>Cornus australis</i> C.A.Meyer	Beyaz Çiçekli Kızılcık	2
<i>Corylus avellana</i> L.	Adi Fındık – Orman Fındığı	1
<i>Cotoneaster dammeri</i> Schneid.	Dağ Muşmulası	1
<i>Cupressus arizonica</i> L. var. <i>glauca</i>	Mavi Arizona Servisi	2
<i>Cupressus sempervirens</i> L. var. <i>pyramidalis</i> Nym.	Piramit Adi Servi	7
<i>Cydonia vulgaris</i> Pers.	Ayva	37
<i>Elaeagnus angustifolia</i> L.	Adi İğde - Kuş İğdesi	1
<i>Fraxinus exelsior</i> L.	Adi Dişbudak	29
<i>Hibiscus syriacus</i> L.	Ağaç Hatmi	4
<i>Juglans regia</i> L.	Adi Ceviz	25
<i>Lonicera caprifolium</i> L.	Sarılcı Hanımeli	1
<i>Malus communis</i> L.	Elma	17
<i>Morus alba</i> L. 'pendula'	Sarılcı Ak Dut	96
<i>Parthenocissus quinquefolia</i> (L.) Planch.	Amerikan Sarmaşığı	7
<i>Picea pungens</i> L. "Glauca"	Mavi Ladin	2
<i>Pinus nigra</i> Arnold. subsp. <i>pallasiana</i>	Anadolu Karaçamı	68
<i>Platanus orientalis</i> L.	Doğu Çınarı	14
<i>Platycladus orientalis</i> L.	Doğu Mazısı	38
<i>Populus alba</i> L.	Ak Kavak	53
<i>Prunus armeniaca</i> L.	Kayısı	13
<i>Prunus avium</i> L.	Kiraz	12
<i>Prunus domestica</i> L.	Erik	40
<i>Prunus cerasifera</i> "atropurpurea" Rehd.	Kırmızı Yapraklı Süs Eriği	1
<i>Prunus cerasus</i> L.	Vişne	7
<i>Prunus persica</i> (L.) Batsch	Şeftali	5
<i>Pyrus communis</i> L.	Armut	2
<i>Quercus robur</i> L.	Saplı Meşe	1
<i>Robinia pseudoacacia</i> L.	Beyaz Çiçekli Yalancı Akasya	12
<i>Rosa</i> sp.	Gül	19
<i>Salix babylonica</i> L.	Salkım Söğüt	6
<i>Syringa vulgaris</i> L.	Leylak	4
<i>Tilia tomentosa</i> Moench.	Gümüşi İhlamur	5
<i>Vitis vinifera</i> L.	Asma	34

Şekil 3. Mevcut bitkisel materyal (Kuter, 2007)
Figure 3. Available plant material (Kuter, 2007)

Fraxinus exelsior L. (Adi Dişbudak)
Juglans regia L. (Adi Ceviz)
Malus floribunda L. (Süs Elması)
Morus alba L. 'pendula' (Sarkık Dallı Ak Dut)
Platanus orientalis L. (Doğu Çınarı)
Populus alba L. (Ak Kavak)
Prunus cerasifera 'atropurpurea' Rehd. (Kırmızı Yapraklı Süs Eriği)
Robinia pseudoacacia L. (Yalancı Akasya)
Quercus patraea (Mattuschka). Lieb. (Sapsız Meşe)
Quercus robur L. (Saplı Meşe)
Salix babylonica L. (Salkım Söğüt)
Tilia tomentosa Moench. (Gümüşi İhlamur)
•
• **Çalı Türleri**
Berberis thunbergii L. 'Atropurpurea' (Kırmızı Yapraklı Adi Kadın Tuzluğu)
Berberis veitchii L. (Yeşil Yapraklı Karamuk)
Buxus sempervirens L. (Adi Şimşir)
Chaenomeles japonica Lindl. (Japon Ayvası)
Cotoneaster dammeri Schneid. (Dağ Muşmulası)
Cotoneaster horizontalis Decne. (Yayılıcı Dağ Muşmulası)
Cotoneaster microphylla Wall. (Ufak Yapraklı Dağ Muşmulası)
Euonymus japonica L. (Japon Taflanı)
Hibiscus syriacus L. (Ağaç Hatmi)
Forsythia viridissima Lindl. (Altın Çanı)
Juniperus horizontalis Moench. (Yayılıcı Ardıcı)

Juniperus sabina L. (Sabin Ardıcı)
Mahonia aquifolium L. (Mahonya)
Philadelphus coronarius L. (Filbahri)
Pyracantha coccinea Roemer. (Ateş Dikeni)
Rosa sp. (Gül)
Sambucus nigra L. (Siyah Mürver)
Symphoricarpos albus L. (Beyaz Meyveli İnci Çalısı)
Symphoricarpos orbiculatus Moench. (Pembe Meyveli İnci Çalısı)
Syringa vulgaris L. (Leylak)
Viburnum opulus L. (Kartopu)

• **Sarılcı Bitkiler**

Campsis radicans (L.) Seem. ex Bureau (Acem Borusu)
Hedera helix L. (Orman Sarmaşığı, Kaya Sarmaşığı)
Lonicera caprifolium L. (Sarılcı Hanımeli)
Parthenocissus quinquefolia (L.) Planch. (Amerikan Sarmaşığı)
Rosa sp. (Sarılcı Gül)
Vitis vinifera L. (Asma)

• **Süs Bitkileri**

Antirrhinum majus L. (Aslanagzı)
Chrysanthemum macrophyllum Waldst.&Kit. (Kasımpatı)
Tagetes erecta L. (Kadife Çiçeği)
Dianthus barbatus L. (Hüsnüyusuf)

Dahlia variabilis L. (Yıldız Çiçeği)
Pelargonium zonale (Sardunya)
Ocimum basilicum L. (Fesleğen)

• **Yer Örtücüler**

Cerastium tomentosum L. (Fare Kulağı)
Sasa variagata (Sieb. & Zucc. ex Steudel)
(Bodur Bambu)
Sedum album L. (Dam Kuruğu)
Thymus leucostomus Hausskn.&Velen (Kekik)
Vinca minor L. (Cezayir Menekşesi) olarak
verilmiştir (Kuter, 2007).

Ayrıca; sokakların çok dar olması nedeniyle yol ağaçlandırması için uygun olmayan yerlerde, sokağa cephesi olan konutlardaki pencere önlerine saksı içinde çiçek (*Antirrhium majus* L.- Aslanağzı, *Chrysanthemum macrophyllum* Waldst.&Kit. – Kasımpati, *Tagetes erecta* L. - Kadife çiçeği, *Dianthus barbatus* L. – Hüsniyusuf, *Dahlia variabilis* L. - Yıldız çiçeği, *Pelargonium zonale* – Sardunya, *Ocimum basilicum* L. – Fesleğen) konması önerilmektedir. Yol ağaçlandırması yapılabilecek alanlarda ise; *Acer negundo* L. - Dişbudak yapraklı akçaağaç, *Aesculus hippocastanum* L. - Beyaz çiçekli at kestanesi, *Ailanthus altissima* (Mill.) Swingle - Kokar ağaç, Cennet ağacı, *Catalpa bignonioides* Walt. - Büyük yapraklı katalpa, *Fraxinus excelsior* L. - Adi dişbudak, *Juglans regia* L. - Adi ceviz, *Liquidambar orientalis* Mill. - Anadolu sığla

Kaynaklar

Anonim. 1998. Çankırı İli Arazi Varlığı. T.C. Başbakanlık Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara.
Anonim. 2008. Çankırı Turizm Envanteri. Çankırı Valiliği, İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Çankırı.
Anonim. 2009. Çankırı İl Brifingi. Çankırı Valiliği, Çankırı.
Anonim. 2010a (<http://www.cankiri.gov.tr>, 2010.)
Anonim. 2010b (<http://www.turkiye-rehberi.net/images/Harita/turkiye-haritasi.gif>, 2010)
Eroğlu, E., Akıncı Kesim, G. ve Müderrisoğlu, H. 2005. Düzce kenti açık ve yeşil alanlarındaki

ağacı, *Platanus orientalis* L. - Doğu çınarı, *Populus alba* L. - Ak kavak, *Robinia pseudoacacia* L. - Yalancı akasya gibi bitkilerin kullanılması önerilmektedir.

Tarihi ve geleneksel alanların içinde buldukları doğal çevre ile birlikte bütünlüklerinin korunması birincil derecede önemli bir olgudur. Bu kapsamda bu alanların tanımlanmaları, onarımları, sağlıklaştırılmaları, bakımları ve özgün niteliklerinin korunarak yeniden canlandırılmaları bir zorunluluktur. Çankırı kentsel sit alanı gibi bir çok kentin tarihi ve kültürel değerleri ile çevrelerindeki açık ve yeşil alanların korunması olgusu, bireylerin kendilerine olduğu kadar insanlığa, ülkelerine ve Dünya'ya karşı da sorumluluğudur. Bu nedenledir ki, kültürel miras olan tarihi kent merkezlerinin korunarak gelecek kuşaklara aktarılması görevi sadece ulusal değil, Dünya ölçeğinde değerlendirilmesi gereken uluslararası bir sorundur.

Bunun yanında kentsel sit alanlarının içinde buldukları doğal çevre kaynakları ve bitki örtüsü her bir örnek alan için özeldir. Bu bağlamda yörenin özgün doğal kaynak potansiyeli değerlendirilerek, yerel bitkisel materyal kullanımı ile hem yerel türlerin gelişimi ve sürdürülebilirliği sağlanmalı hem de yerel kaynaklar etkin olarak değerlendirilmelidir.

bitkilerin tespiti ve bazı bitkisel tasarım ilkeleri yönünden değerlendirilmesi. Tarım Bilimleri Dergisi, 11 (3): 270-277.
Kuter, N. 2007. Çankırı Kenti Açık ve Yeşil Alan Varlığı İçinde Tarihi Kent Merkezinin Kentsel Peyzaj Tasarımı Açısından Değerlendirilmesi. Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, 309 s.
Yazgan, M.E. ve Erdoğan, E. 1992. Tarihi Çevrelerde Peyzaj Planlama. Peyzaj Mimarisi Derneği Yayınları, Yayın No.2, Ankara, 205 s.